

A bőrgyógyászati osztály utolsó 20 évének változása a Somogy Vármegyei Kaposi Mór Oktató Kórház történetének tükrében

Changes of the dermatology department in the last 20 years in the light of the history of the Kaposi Mór Teaching Hospital in Somogy County

FÁBOS BEÁTA DR.

Somogy Vármegyei Kaposi Mór Oktató Kórház, Bőrgyógyászati Osztály, Kaposvár

ÖSSZEFOGLALÁS

Bőrgyógyászati osztályunk, mely a Somogy Vármegyei Kaposi Mór Oktató Kórház alapításához szervesen kapcsolódik. Komoly, pontosan dokumentált múlttal rendelkezik, melyet neves bőrgyógyászok neve fémjelzett, mint Kaposi Mór; kórházunk névadója, akinek gyökerei Kaposvárhoz köthetők. Kórházunk, és vele osztályunk fejlődését, s ezzel együtt szakmánk fejlődését is jól követhetjük, melyet befolyásoltak az évszázadok vérzivataros eseményei is. Mindez hatással volt a betegellátásra, nyomot hagyva kórházunk szerkezetén is. A cikk összefoglalja azokat a körülményeket, melyek megalapozták az elmúlt 20 év előre haladását, tisztelegve, és megköszönve elődeink munkáját, erőfeszítéseit.

A múlt, elődeink ismerete mindig fontos volt, hiszen fejlődni, építkezni csak akkor tudunk, ha egy biztos pilléren támaszkodunk. Ebből erőt tudunk meríteni mindennapi munkánk során, arra gondolva, hogy a régmúlt egészségügyi ellátása sem volt problémamentes, az elmúlt koroknak is megvoltak a maga nehézségei.

Kulcsszavak:

Bőrgyógyászati Osztály története –
Somogy Vármegyei Kaposi Mór
Oktató Kórház

SUMMARY

The history of the Department of Dermatology of Somogy County Kaposi Mór Teaching Hospital is well-documented and is closely connected to the foundation of the Kaposi Mór Teaching Hospital in Somogy County.

The Hospital was named for the memorable dermatologist Mór Kaposi who was born here and attached deeply to Kaposvár.

Our hospital, and our department too have witnessed severe bloody events during the centuries, which have left their traces on the structure of the hospital and the patient care. The article summarizes the conditions that had created the grounding for the progression of the consecutive years. We have to pay tribute and acknowledge the efforts and hard work of our predecessors.

Difficulties endured by the hospital throughout the decades provide us with a strong sense of belonging, strength, inspiration and endurance during our daily work. We want to draw inspiration and strength from all of those.

Key words:

History of Department of Dermatology
– Kaposi Mór Teaching Hospital in
Somogy County

Bőrgyógyászati osztályunk alapjainak lerakása

A kezdet 1846-ra datálódik, ekkor nyitotta meg a Kaposvári Kórház a kapuit a „szenvedő emberiség”-nek. A kórház építését Czindery László akkori alispán és Dr. Csorba József megyei tisztifőorvos, az MTA levelező tagjának fáradozása előzte meg. Tíz évi adakozás, megyei táncvigadalmak bevételeivel gyűlt össze az az anyagi for-

rás, ami lehetővé tette a 36 ágyas alapítványi kórház építésének elkezdését 1840 tavaszán. Az anyaépület emeletes, téglalap alakú, klasszicista stílusban épült. 1870 újabb fordulópontra volt a kórház fejlődésében, Dr. Szigeti-Gyula János kórházigazgató kinevezésével. Ő a 36 ágyas rossz állapotú kórházból egy 377 ágyas mintakórházat létesített. A kórház létrehozásának szükségességét a bujakórosok és az elmebeteg nagy száma tette indokolttá, majd 1876-ban az anyaépület keleti szárnyának földszintjén létrehoz-

1. a, b, c ábra

Czindery László, Dr. Szigeti-Gyula János, Dr. Csorba József

ták a Kaposvári Kórház első osztályát, a 36 ágyas női Bujakóros Osztályt. A férfiak az emeleten 2 kisebb szobában kaptak helyet. A 19. század végén komoly népegészségügyi problémát okozott e betegség, izolálták és kezelték a szifilisz beteget. *Szigeti-Gyula János* az osztály megszervezésével megteremtette a későbbi Bőrgyógyászati Osztály alapjait (1. a, b, c ábra) (3).

Bőrgyógyászati Osztályunk a múlt századforduló idején

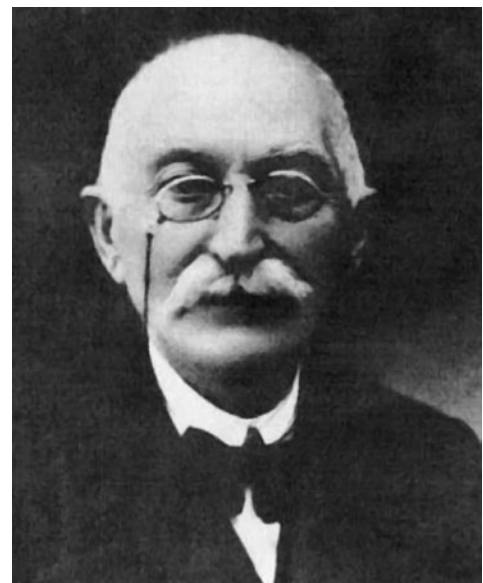
Az első bőrgyógyász főorvos *Dr. Ulmann Antal* (1900–1927) volt, akinek *Dr. Kaposi Mór*, eredeti nevén *Kohn Mór* volt a nagybátyja. Fiaként támogatta, nála tanulta ki a bőrgyógyászat mesterségét a Bécsi Börklinikán 1883–1893 között. 1900-ban bízták meg Kaposvári Kórház Bőrgyógyászati és Bujakóros osztály vezetésével. A nemi betegségek nagy száma miatt a bőrbetegeket a Belosztályon

látták el, pedig az osztály akkor 60 ágygal működött. Az akkori legmodernebb kezelés az autovaccináció volt, a sy kezelésére megfelelő kombinációban a higany, jód, bismuth és a Salvarsan volt használatos. *Ehrlich* 1909-ben fedezte fel az arzént, mint hatékony kezelési módot a syp-hilis kezelésére és a Salvarsant 1910 óta már nálunk is alkalmazták, kezdetben a hátbőr alá, depot képezve, majd vénás formában (1). A gyógyszer „varázsgolyóként” is ismert volt, a modern orvoslás ígéretét jelentette – mely alapjául szolgált a hatékony szintetikus gyógyszerek kidolgozásának a betegségek kezelésére (2), egészen a 40-es évekig, amikor is *Fleming* felfedezte a pencillint. Érdekes az a történet, hogyan jutottak a betegek a Salvarsanhoz. *Dr. Szigethy-Gyula Sándor* maga kereste fel Frankfurtban *Ehrlich tanárt*, hogy Ehrlich-Hata 606-os gyógyszeréből bocsásson kísérlet céljából a kórház rendelkezésére. Ennek feltétele volt a pontos kórrajz vezetése, a szövettani, bakteriológiai dokumentáció.

2. ábra

Az anyaépület keleti oldala

3. ábra

Dr. Ulmann Antal

a

b

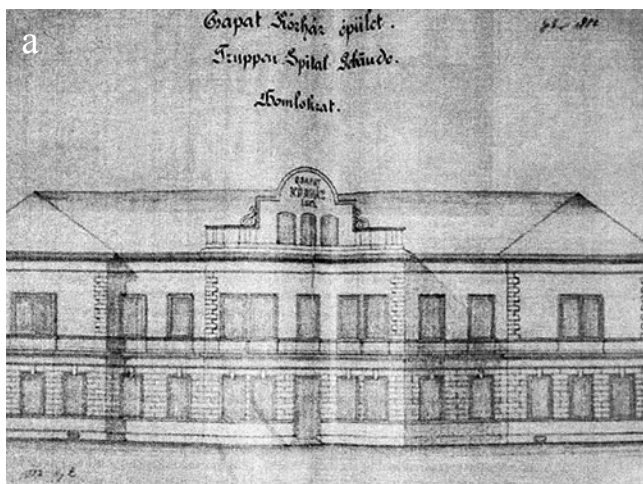
4. a, b ábra

Dr. Melczer Miklós, Dr. Lang Mihály

Ulmann főorvos utóda *Dr. Melczer Miklós* (1928–1936), majd *Dr. Lang Mihály* (1936–1949) voltak, a Bőrgyógyászati osztályvezető főorvosai, akik mindketten intenzív tudományos munkát folytattak (4. a, b ábra). 1943-ban, *Lang főorvos* vezetése alatt kényszerült elhagyni az anyaépületet osztályunk. Részben egy patkányinvázió miatt, másrészt a II. világháború sérültjei, fagyott betegek számára kellett felszabadítani az osztályt, mely a Tüdőbeteg pavilonban kapott helyet. 1941-ben határozat született egy új Bőrgyógyászati Pavilon felépítésre, és az ehhez szükséges telek vásárlására. Az elhúzódo építkezés eredményeként 1948. március 20-án került átadásra, viszont az új helyet az osz-

tály nem sokáig élvezhette, mivel az Ortopéd-Baleseti és Sebészeti osztály kapta meg az épületet, az osztály pedig folyamatos helyváltoztatásra kényszerült (5. a, b ábra) (3).

Mérföldkő volt az osztály életében az 1956. októberi beköltözés a *Lazarett épületébe*, erre már *Dr. Frankl József* (1949–1979) osztályvezetői tevékenysége alatt került sor. Elévülhetetlen érdemei vannak Kaposi Mór életének és munkásságának feltárásában, hiteles születési adatait is ő kutatta fel, orvosi és orvostörténeti munkái szerteágazóak voltak. Orvosi munkássága mellett verseket, drámai költeményeket és felnőtteknek szánt meséket írt. Ez az ő meséje a szépségről (6. ábra).

a

b

5. a, b ábra

A csapatkórház (Lazarett) homlokzata és kórterme 1887-ben a Lazarett épületében

Az igazi szépség

A városi park tavának ragyogó tükrében naphosszat nézegette magát a páva. Nem győzött betelni szépségével és büszkén mutogatta magát.

A gyerekek meglesték és amikor gondolatainak szárnyán talán éppen a páva-mennyországba szállva sétált, rárohantak, lefogták és kitépték az összes farktollát.

Nyomorultsága szinte élőhalottá dermesztette. Nem mert sem sétálni, sem a tóhoz menni; meztelen koldusnak érezte magát. Megszökött és hazatért falusi szüleihez. Apja így szólt hozzá: – Örülök, hogy ismét itthon vagy, majd én tovább oktatlak. – Anyja zokogva ölelte át.

Teltek a hetek, a hónapok, az évek. A kis páva gyönyörűen haladt tanulmányaival. Apja egyre fűtötte fejlődési vágyát, anyja az otthon melegét biztosította számára. Észre sem vették, hogy a farktollak újra kinőttek, színük pedig idővel megfakult.

A test szépsége bizonytalan tartamú és biztosan múlandó, a szellemé viszont életünk végéig elkísér bennünket, sőt még utódainknak is átadható.

6. ábra

Dr. Frankl József: Az igazi szépség

A Lazarett, ahol az osztály helyet kapott, régi, ismert épülete volt Kaposvárnak, és katonakórházként funkcionált 1886-tól az anyaépülettől 2 utcányira, a gróf Apponyi utcában. A katonák mellett civileket is fogadtak, 80 ágyon 11 betegszobában kezeltek bőr- és nemibetegeket. A kórház 1956-ban vette át az épületet a honvédségtől a legszükségesebb felújítási munkálatok után. Az osztály 47 ágyal az emeleten, a Somogy Megyei Bőr- és Nemibeteg Gondozó a földszinten, *Dr. Kordoványi Dezső*

vezetésével nyert elhelyezést. Már 1964-ben a kórház rekonstrukciós tervének megbeszélésein szóba került a bőrgyógyászati épület romló külső-belső állapota, új osztály építésének szükségessége, a kórház területén való elhelyezése, de ez 2012-ig váratott magára (*7. ábra*) (3).

1979. február 16-án, *Dr. Frankl József* nyugállományba vonulását követően *Dr. Nagy Gyulát* (1979–2003) nevezték ki osztályvezető főorvosnak (*8. ábra*), akinek osztályépítő szakmai tevékenysége mellett kórház történeti

7. ábra

A bőr és nemibeteg osztály épülete a gróf Apponyi Albert utcában (előzőleg Marx Károly, ill. Rózsa utca)

8. ábra

Dr. Nagy Gyula

9. a, b ábra

2003-ban Battyáni Zita és Zachariás István. Bőrgyógyászati Osztály (2007)

kutatásai és közleményei is maradandóak. Foglalkozott az arzén expozíció következményeivel, genodermatosisok kutatásával, orvostörténeti cikkeiben *Kaposi Mór* életét és munkásságát tanulmányozta. Az ő nevéhez fűződik, hogy kórházunk *Kaposi Mór* nevét vette fel 1991-ben. Ebben az időben az ellátás 39 ágyon zajlott, ebből 8 ágyat az onkológiai betegek foglaltak el. 1981-ben történt az épületen egy rekonstrukció, erre az időre visszaköltözött osztályunk a kórház anyaépületébe 21 ágygal. A megpróbáltatások 1984-re értek véget, és már jobb körülmények között, 47 ágyon folytatódhatott a munka. A földszinten a gondozó mellett helyet kapott a mycológiai, STD labor, fotokemoterápiás kezelő helyiség PUVA6200 készülékkel. A bőrgyógyászati szakrendelést *Dr. Zachariás István* vezette (9. a, b ábra).

Dr. Nagy Gyula nyugállományba vonulását követően megbízottként *Dr. Biczó Zsuzsanna* vezette az osztályt, tőle vette át 2003. szeptember 1-től *Dr. Battyáni Zita* (2003–2022), aki komoly klinikai szakmai múlttal a háta mögött állt neki az osztály átszervezésének. Az első ilyen fejlődés az informatikán alapult, mellyel az adminisztráció egy-

szerűsödött, de kihívás is volt az addig írógéphez szokott személyzetnek. 2004 tavaszára elkészült a kiemelt kezelő, ahol kisbészeti beavatkozásokra nyílt lehetőség plasztikai sebész segítségével. 2005-ben beindult az STD ambulancia tevékenysége külön óraszámossal, majd a személyi feltételek teljesülését követően dermato-onkológia, allergo-immunonológiai rendelés is el tudott indulni. 2009-ben biológiai terápiás centrum lettünk, így bővültek terápiás lehetőségeink ma már számos kórképben (10. a, b ábra).

A második mérföldkő osztályunk életében a kórházi főépületbe való költözésünk, és ezt az új kórházi tömb építése tette lehetővé. Már évtizedes törekvés volt a kórház vezetése részéről, hogy a régi pavilon-rendszert felszámolva, gazdaságosabb, egy tömbben megvalósuló kórházat hozzon létre. Ezt *Dr. Repa Imre* akkori kórházigazgató váltotta valóra, s a megmaradt pavilonok is összekötésbe kerültek a főépülettel. Osztályunk az Északi tömb 1. szárny 2. emeletére, a szakrendelések pedig a földszintre költöztek. Eszközparkunk bővülése – CO2 laser, soft laser, fényterápiás eszközök, dermatoscopok, digitális fényképezőgép – az új tömbbe való költözésünkhöz köt-

10. a, b ábra

Ismét a kórházi tömbben

11. a, b ábra

Szakmai rendezvény a Bőrgyógyászati osztály 140. évfordulója alkalmából (2016)

hető. A szakmai feltételek folyamatos fejlesztése mellett tudományos munkája is kiemelendő a dermato-onkológia, melanoma malignum prognózisát meghatározó tényezők kutatása területén (11. a, b ábra).

A régi Lazarett épülete elavultsága miatt időközben lebontásra került, helyén jelenleg az Ügyészség modern épülete áll, és már csak a régi fényképek őrzik a régi bőrgyógyászat épületét az akkori Marx Károly utcában.

Ez osztályunk viszontagságos története, mely happy enddel végződik, hiszen munkakörülményeink jelentősen javultak, de beárnyékolja működésünket a privát szektor, mely elszívó erőt képvisel a munkaerőpiacon. Csökkenő orvos- és szakdolgozói létszám nehezíti a mindennapi betegellátást, a növekvő elvárások, és folyamatosan változó feladatok mellett.

IRODALOM

1. *AL Thorburn Paul Ehrlich*: pioneer of chemotherapy and cure by arsenic (1854–1915). *Br J Vener Dis.* (1983) 59(6), 404–405.
2. *Amanda Yarnell*: Salvarsan. *Chemical and engineering news.* (2005) 85(25).
3. *Szabó Gyuláné, Takácsné Karamell Alice*: A múlt falai hordozzák a jövő ígését. A Kaposvári Kórház 170 éves története-egykori épületei, tevékenysége, meghatározó egyéniségei. Kaposi Mór Megyei Kórházért Alapítvány. (2016).

Érkezett: 2024.03.01.

Közlésre elfogadva: 2023.03.25.